

Bewustwo(o)rding

Door René Berends

Moetivatie of motivatie?

Niemand twijfelt eraan dat er gezondheidsrisico's kleven aan te dik zijn. Dikke mensen moeten daarom afvallen. Dat geldt in het bijzonder voor kinderen. De vraag is echter hoe zij daartoe te motiveren zijn. In een onderzoek waarover de Vlaamse hoogleraar Vansteenkiste (2013) verslag doet, wordt aan twee groepen kinderen van 11 à 12 jaar een verschillende tekst voorgelegd waarin uitgelegd wordt dat het eten van fruit gezond is. De ene groep krijgt een tekst te lezen waarin verteld wordt dat obese kinderen veel fruit *moeten* eten om af te vallen. De tekst die de andere leerlingen te lezen krijgen, doet hen de suggestie dat als ze zouden *willen* afvallen, ze dan bijvoorbeeld meer fruit zouden *kunnen* gaan eten. De conclusie van het onderzoek laat zich raden. De kinderen die de suggestie krijgen om meer fruit te gaan eten, als ze dat *willen*, gaan dat significant meer doen dan de kinderen die te lezen hebben gekregen dat ze meer fruit *moeten* gaan eten.

Zijn we niet allemaal – op onze eigen manier – zo'n te dik kind dat er genoeg van heeft om telkens te horen wat hij *moet* doen om af te vallen? En zouden we niet allemaal liever – ook op onze eigen manier – keuzes maken en dingen doen die we zelf *willen*?

Vansteenkiste heeft onlangs het Nederlands verrijkt met het nieuwe woord *moetivatie*, waarbij dit woord staat voor alles wat *moet*, alles wat van boven af wordt opgelegd. Het betreft de leraar die van alles moet van de overheid, de inspectie, het bestuur en zijn directeur. Het betreft ook de leerling die opdrachten moet maken, op moet letten en naar de leraar moet luisteren.

Vanuit de self-determination theory van Deci en Ryan verklaart Vansteenkiste waarom de autonomiebehoefte van leraren en leerlingen groot is. In vrijheid een eigen koers kunnen bepalen, zelf plannen mogen maken, een keuze hebben in wat zou kunnen of mogen en dingen doen die je zelf *wilt*. Dat levert leraren én leerlingen energie op en werkt plezier, enthousiasme en intrinsieke motivatie in de hand.

Vansteenkiste stelt *motivatie* daarom tegenover *moetivatie*. Hij doet de oproep – in de terminologie van Jan Jutten – om wat meer te *ont-moeten* en een einde te maken aan overdreven *moetisme*, zodat leraren en leerlingen wat meer goesting hebben in het werken op school.